

ADVIES

Raad Basisonderwijs

28 februari 2007

RBO/HDA/ADV/002

Advies over kosteloos basisonderwijs

Advies over kosteloos basisonderwijs

1 Situering

De minister van Onderwijs en Vorming vroeg op 13 februari 2007 een advies bij hoogdringendheid over het ontwerpdecreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs en van het onderwijsdecreet XIII-Mozaïek inzake de bepalingen over de kosteloosheid van het basisonderwijs.

De Raad Basisonderwijs bracht op 23 november 2005 op eigen initiatief al een advies uit over de kosteloosheid van het basisonderwijs. Daarin maakt de raad een aantal aanbevelingen over aan de minister. Die had in zijn beleidsnota 2004-2009 de intentie uitgesproken om het principe dat de essentiële opdracht van de scholen voor de ouders kosteloos moet zijn, tijdens deze legislatuur geleidelijk in de praktijk te brengen.

Het principe van kosteloos basisonderwijs is trouwens een recht dat zich gewaarborgd weet door internationale verdragen en de Belgische Grondwet. In de Vlaamse regelgeving werden deze wetteksten en verdragen al vroeger verder verfijnd en concreet gemaakt. We kunnen hiervoor verwijzen naar:

- het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (art. 13 en 14);
- de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (art. 26);
- het Verdrag van de Rechten van het Kind (art. 28);
- de Belgische Grondwet (art. 24);
- het decreet basisonderwijs (art. 27).

Maar ondanks deze wettelijke verankering passen niet alle scholen dit principe correct toe. Zij verwijzen naar het gebrek aan werkingsmiddelen waardoor ze niet aan deze decretale verplichting kunnen voldoen, maar ouders wel in de kou blijven staan. Uitspraken van de vroegere Commissie Laakbare Praktijken en de huidige Commissie Zorgvuldig Bestuur getuigen daarvan¹.

Scholen kunnen volgens de bestaande regelgeving wel bepaalde kosten aanrekenen, met name voor materialen, activiteiten en diensten die niet rechtstreeks het nastreven van de ontwikkelingsdoelen en het bereiken van de eindtermen beogen. Op deze kosten zit echter geen rem en de aangerekende bedragen zijn zeer uiteenlopend afhankelijk van de keuze van de school. Voor sommige ouders betekenen deze uitgaven een zware financiële last.

Dit voorontwerp van decreet moet gezien worden als een concretisering en optimalisering van het principe van kosteloos basisonderwijs.

2 Uitgangspunten

De Raad Basisonderwijs onderschrijft het algemene principe van kosteloos onderwijs dat in de regelgeving al langer als een algemeen aanvaard streven is terug te vinden.

¹ <http://www.ond.vlaanderen.be/zorgvuldigbestuur/adviezen1a.htm>

De raad deelt de bekommernis van de overheid over de realisatie van de kosteloosheid van het basisonderwijs, zoals in het regeerakkoord is opgenomen.

De uitgangspunten hierbij zijn dat de onderwijsgebonden kosten en de bijdragen die scholen aan ouders vragen, geen belemmering mogen zijn bij de schoolkeuze en geen uitsluitend effect mogen hebben.

De raad blijft van oordeel dat zowel de overheid, de scholen als de ouders moeten geresponsabiliseerd worden om kosteloos basisonderwijs te realiseren.

Scholen moeten voldoende gesubsidieerd en gefinancierd worden zodat ze de nodige activiteiten kunnen opzetten die gericht zijn op het nastreven van de ontwikkelingsdoelen en het bereiken van de eindtermen. Dit impliceert dat de Vlaamse overheid steeds moet nagaan welke effecten het toewijzen van nieuwe, uitgebreide opdrachten heeft op het werkingsbudget. Dat kunnen nieuwe eindtermen zijn (bijv. voor ICT), maar ook maatschappelijke verwachtingen tegenover de school inzake cultuur, sport, gezondheid, veiligheid,... die geen loutere onderwijsmaterie zijn en dus financieel ondersteund zouden moeten worden vanuit deze andere beleidsdomeinen. De financiering hiervan mag het onderwijsbudget niet belasten.

3 Bemerkingen bij het voorontwerp van decreet

In de voorgestelde nieuwe regelgeving onderscheiden we vier topics die de overheid wenst te realiseren om kosteloos basisonderwijs te concretiseren en optimaliseren.

3.1 Het bestaande principe van kosteloos basisonderwijs verduidelijken

Voorziene maatregelen

Scholen kunnen geen direct of indirect inschrijvingsgeld vragen.

Volgens het bestaande principe moet alles wat nodig is voor het nastreven van de ontwikkelingsdoelen en het bereiken van de eindtermen gratis aangeboden worden. De overheid beoogt dit te verduidelijken door een lijst op te maken van wat hieronder valt.

Bemerkingen

Deze maatregel komt tegemoet aan wat de raad in het vorige advies heeft gevraagd. Ouders en scholen moeten ondubbelzinnig geïnformeerd worden over wat precies kosteloos is. De Raad Basisonderwijs stelde toen een lijst op die hiervoor richtinggevend blijft (zie bijlage 1). Maar men moet erover waken dat zo een lijst regelmatig wordt herzien en geactualiseerd in functie van de veranderende (onderwijs)wereld (bijv. nieuwe eindtermen). De raad wenst trouwens later het uitvoeringsbesluit waarin deze lijst wordt geconcretiseerd te adviseren. Als de school ervoor opteert om huistaken te geven, dan maakt die huistaak deel uit van het didactisch leerproces en moet zij de materialen (bijv. passer) die nodig zijn om de huistaak te kunnen maken ter beschikking stellen en mee naar huis geven.

Naast een duidelijke lijst is er nood aan een breed communicatie- en sensibiliseringsplan om ouders en externen helder te informeren over de nieuwe reglementering. De Raad Basisonderwijs pleit ervoor om de verschillende kostencategoriën te benoemen met vaste, eenduidige termen die alle ouders begrijpen.

De raad vraagt zich af of en in welke mate dit ontwerpdecreet rekening houdt met de specifieke werking van het buitengewoon onderwijs. Voor elke leerling of leerlingengroep

worden ontwikkelingsdoelen op maat geselecteerd. De kosten die verbonden zijn aan het nastreven daarvan kunnen erg verschillend zijn per leerling en soms ook in rechtstreeks verband staan met de aard van de handicap.

3.2 Het werkingsbudget verhogen

Voorziene maatregelen

De overheid wil het werkingsbudget van scholen verhogen zodat zij dit principe kunnen naleven. Hiervoor wordt 29,504 miljoen euro voorzien, wat neerkomt op 45 euro per leerling.

Bemerkingen

De Raad Basisonderwijs erkent dat de minister hiermee tegemoet komt aan de vraag naar meer werkingsmiddelen uit het vorige advies. Toch gaat hij ervan uit dat dit slechts een eerste aanzet is in een groeipad om uiteindelijk echt *alle activiteiten* te bekostigen die nodig zijn om de ontwikkelingsdoelen na te streven en de eindtermen te bereiken, inclusief klasuitstappen. Een klasuitstap wordt immers niet enkel gemaakt om het onderwijs te verlevendigen, maar is vaak essentieel in het leerproces of om vakoverschrijdende eindtermen te bereiken.

De raad wijst er op dat heel wat scholen via een vrijwillige bijdrage of via activiteiten die de school of het oudercomité organiseren, middelen genereren die zij gebruiken om de ontwikkelingsdoelen/eindtermen op een pedagogisch verantwoorde wijze na te streven/te bereiken. Zolang de overheid niet voorziet in de nodige middelen om alle activiteiten te bekostigen die daarvoor nodig zijn, zullen de scholen, volgens de raad genoodzaakt blijven om op zulke manieren middelen te genereren ondanks het feit dat deze middelen in hoofdzaak ook van de ouders komen. De raad wijst er op dat deze praktijk aanleiding kan geven tot dualisering. Scholen in kansrijke buurten genereren meer middelen langs deze weg dan scholen die in kansarme buurten gelegen zijn.

De raad is tevreden dat de overheid niet kiest voor een gefaseerd kosteloos maken van het basisonderwijs op basis van de leeftijd, te beginnen in het zesde leerjaar en zo afzakkend naar de kleuters. Door onmiddellijk voor alle kinderen gelijke maatregelen te voorzien, genieten alle gezinnen hiervan.

De raad wijst er echter op dat de kosteloosheid van het basisonderwijs niet op zichzelf staat. Dit decreet moet dan ook gekaderd worden in een groter geheel en moet zeker rekening houden met gerelateerde regelgeving zoals de financiering van de onderwijsinstellingen en de studiefinanciering. Deze dossiers zijn complementair en doorkruisen elkaar voortdurend. Het is dan daarom moeilijk om dit voorontwerp van decreet te beoordelen zonder kennis over de financiering van de scholen in de toekomst. De raad dringt erop aan dat er eerst duidelijkheid komt over de plannen van de minister voor het nieuwe financieringssysteem in het leerplichtonderwijs. Het voorliggende ontwerpdecreet houdt volgens de raad onvoldoende rekening met de ongelijke beginsituatie van scholen. Door een lineaire verhoging van de werkingsmiddelen, wordt die ongelijkheid bestendigd en worden scholen verplicht om met ongelijke middelen alle materialen en activiteiten die nodig zijn om de ontwikkelingsdoelen na te streven en de eindtermen te bereiken gratis aan te bieden.

De raad merkt bovendien op dat niet enkel de bovenvermelde onderwijsdossiers met elkaar verbonden zijn, maar dat er, in het licht van de financiering van het onderwijs, ook aan een transversaal beleid moet gewerkt worden (zie uitgangspunten). Door samenwerking met andere beleidssectoren op het lokale en Vlaamse niveau krijgt het onderwijs de nodige

financiële armslag om de brede maatschappelijke verwachtingen te kunnen inlossen. Het cultuur-participatiedecreet geeft nu al de mogelijkheid aan lokale besturen om creatieve oplossingen uit te werken, zodat kansarmen zich effectief ondersteund weten, maar dit is nog geen verworvenheid in iedere gemeente of in iedere stad.

3.3 Beschotten inbouwen om de kosten te beperken

Voorziene maatregelen

Het voorstel voorziet dat het schoolbestuur aan de ouders een bijdrage kan vragen voor:

- activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor het realiseren van de eindtermen of het nastreven van de ontwikkelingsdoelen;
- verplichte materialen die niet op de lijst staan en waarvan de ouders niet zelf het te besteden bedrag kunnen bepalen.

Om deze kosten te beperken voorziet de overheid drie maatregelen:

- de invoering van een scherpe maximumfactuur voor activiteiten tijdens de schooluren en voor verplichte materialen die buiten het nastreven/realiseren van ontwikkelingsdoelen/eindtermen vallen;
- de invoering van een (minder scherpe) maximumfactuur voor meerdaagse extramurosactiviteiten;
- de invoering van het principe dat voor andere kosten de gevraagde bijdrage in verhouding moet zijn met de geleverde prestatie.

Het schoolbestuur bepaalt na overleg binnen de schoolraad de bedragen die voor deze drie verschillende categorieën van kosten aan de ouders kunnen gevraagd worden, evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling of de betaling ervan worden toegekend (bijv. sociale kas, gespreide betaling,...).

Bemerkingen

Ook de raad vindt dat scholen voor bepaalde items geld mogen vragen aan de ouders als het bedrag vooraf duidelijk, reëel en concreet is. Deze bijdragen mogen echter geen uitsluitend effect hebben. Daarom vindt de raad het goed dat er grenzen voorzien worden in de vorm van een (scherpe en minder scherpe) maximumfactuur.

Binnen deze grenzen opteert de raad voor een maximale responsabilisering van de school en de ouders. In het licht van de nieuwe regelgeving blijft het nodig dat schoolbesturen een visie ontwikkelen over kostenbeheersend onderwijs om die op het lokale niveau te concretiseren in samenspraak met alle actoren in de schoolraad. Het uitwerken van sociaal-corrigerende maatregelen is ook onderwerp van dit overleg. De raad onderschrijft dit principe en verwijst ter inspiratie naar een code die met betrekking tot kostenbeheersend onderwijs nu al in vele gemeenten gehanteerd wordt. Goed structureel overleg over deze materie moet immers perverse effecten vermijden die door het invoeren van maximumbedragen zouden kunnen ontstaan. Scholen die nu 'goedkoop' zijn en lagere bijdragen vragen dan de maximumfactuur, zouden bijv. geneigd kunnen zijn meer kosten te gaan aanrekenen.

De hoogte van deze maximumfacturen wordt later in een uitvoeringsbesluit vastgelegd. Ook hierover wenst de raad dan advies te mogen uitbrengen. Om trouw te blijven aan het uitgangspunt dat de kosten van het onderwijs geen belemmering mogen zijn bij de schoolkeuze en geen uitsluitend effect mogen hebben, opteert de raad ervoor de hoogte van de facturen, ook de minder scherpe, zo realistisch mogelijk te bepalen. Iedereen moet immers kunnen deelnemen aan activiteiten die de school organiseert. Dit realistisch bedrag

moet de scholen toelaten de 'vrije ruimte' inzake pedagogisch handelen te kunnen invullen na overleg met alle actoren. Het bedrag van de (scherpe) maximumfactuur moet geleidelijk verlaagd worden in verhouding tot de geleidelijke toename van de werkmiddelen.

De minder scherpe maximumfactuur bepaalt welk bedrag er kan aangerekend worden voor meerdaagse extra-murosactiviteiten gedurende de ganse basisschoolloopbaan. Maar wat als de leerlingen een langer traject afleggen? Zittenblijven kan daar een reden van zijn, maar ook het buitengewoon basisonderwijs loopt vaak door tot de leeftijd van 14 jaar.

3.4 De bevoegdheden van de Commissie Zorgvuldig Bestuur uitbreiden

Voorziene maatregelen

De Commissie Zorgvuldig Bestuur waakt momenteel al over het principe van kosteloosheid in relatie tot eindtermen en ontwikkelingsdoelen en over de bijdrageregeling. Dat wordt uitgebreid naar vragen over de nieuwe scherpe en minder scherpe maximumfactuur.

Bemerkingen

De raad gaat akkoord met de bevoegdheidsuitbreiding van deze commissie. Hij is echter van oordeel dat de Commissie Zorgvuldig Bestuur momenteel te hoogdrempelig is voor de meeste ouders. Wil de commissie haar rol optimaal kunnen spelen dan zal daar ook aandacht moeten voor zijn in de brede sensibiliseringscampagne die al eerder werd gesuggereerd. Ouders moeten weten waar ze met vragen en klachten terecht kunnen. Naast deze commissie kunnen ze ook aankloppen bij de koepels van ouderverenigingen en het Steunpunt voor ouders en leerlingen van het basisonderwijs van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi).

De raad merkt op dat de minister tot nu toe geen sancties uitsprak en zich beperkte tot het geven van waarschuwingen. Ouders voelen zich daardoor niet altijd geholpen.

De raad wenst de uitbreiding van de bevoegdheden aan te grijpen om de samenstelling van deze commissie te herzien door er ook vertegenwoordigers van de onderwijsverstrekkers in op te nemen. Bij de afweging van de belangen tussen de gebruikers en de verstrekkers, lijkt de aanwezigheid van beiden hier op zijn plaats.

4 Advies

De Raad Basisonderwijs is van oordeel dat een verregaande kosteloosheid van het basisonderwijs wenselijk is op basis van volgende overwegingen:

- de overheid concretiseert zo het algemeen aanvaarde principe van kosteloos basisonderwijs dat in internationale verdragen is opgenomen en in de Belgische Grondwet werd verankerd;
- onderwijsgebonden kosten en de bijdragen die scholen aan ouders vragen, mogen de schoolkeuze niet bepalen en geen uitsluitend effect hebben;
- een ondersteunende overheid maakt het mogelijk om duidelijk aan te geven tot waar de (financiële) verantwoordelijkheid van de school draagt en waar die door de ouders wordt opgenomen.

De Raad Basisonderwijs meent echter dat het voorliggend ontwerp van decreet onhaalbaar is indien het niet simultaan gekoppeld wordt aan de uitvoering van het aangekondigde decreet inzake de financiering van het leerplichtonderwijs. Daarin wordt een gelijke

financiering op basis van leerlingen- en schoolkenmerken in het vooruitzicht gesteld. Zolang dit niet is gerealiseerd, houdt een lineaire verhoging van de werkingsmiddelen de ongelijke financiering en subsidiëring van scholen in stand. Voor alle scholen worden immers dezelfde maatregelen met dezelfde maximumbedragen voor de onderscheiden facturen in het vooruitzicht gesteld, ongeacht hun totaal verschillende beginsituatie.

De Raad Basisonderwijs twijfelt aan de aanvaardbaarheid van het ontwerpdecreet in zoverre er geen zicht is op:

- 1 de maximumbedragen voor de facturen;
- 2 de afgebakende lijst van activiteiten en materialen die scholen gratis moeten aanbieden om de ontwikkelingsdoelen na te streven en de eindtermen te bereiken.

Zolang de inhoud van deze uitvoeringsbesluiten niet geconcretiseerd is, blijft het moeilijk oordelen over de precieze draagwijdte van dit ontwerpdecreet. De raad vraagt dan ook uitdrukkelijk om hierover later advies te kunnen uitbrengen.

Dit advies werd op 28 februari 2007 door de Raad Basisonderwijs unaniem goedgekeurd in aanwezigheid van 20 stemgerechtigde leden.

Hugo Dams
secretaris

Marc Van den Brande
voorzitter

Bijlagen:

Bijlage 1: Overzicht van de reguliere schoolkosten en standpuntbepaling

Bijlage 1: Overzicht van de reguliere schoolkosten en standpuntbepaling

Tijdens de voorbereiding van dit advies legde de Vlor een lijst aan van de meest voorkomende schoolkosten. Hij bepaalde tevens in consequentie met dit advies in welke kostenrubriek die thuis horen. Dat werd telkens aangeduid met het symbool X.

Waar nodig werd bij de beoordeling een toelichting gegeven. Dan werd achter het kruisje een cijfer geplaatst dat verwijst naar de tekst onderaan de tabel.

SCHOOLARTIKELEN	Onderwijs - gebonden kosten	facultatieve kosten	leefkosten
schoolboeken	X		
fotokopieën/werkblaadjes	X		
schriften	X		
mappen	X		
kaftpapier	X		
schoolagenda	X		
basispakket schrijfgerei (balpen, potlood, lat,...)	X		
tekengerief (kleurpotloden, stiften, verf, verfborstels,...)	X		
knutselgerief (lijm, schaar,...)	X		
pennendoos/pennenzak		X(1)	
tijdschriften gebruikt in de klas	X		
zakrekenmachine	X		
passer	X		
woordenboek	X		
atlas	X		
tekendriehoek	X		
geodriehoek	X		
graadboog	X		
basispakket muziekinstrumenten	X(2)		
individuele muziekinstrumenten		X(2)	
boekentas/rugzak		X(1)	
turnzak		X(1)	

(1) De Vlor is van mening dat de schoolartikelen, met uitzondering van de pennendoos/pennenzak, boekentas/rugzak en turnzak, onderwijsgebonden kosten zijn die gratis ter beschikking worden gesteld van de leerlingen. De opgesomde uitzonderingen zijn facultatieve kosten. Het schrijfgerei moet beperkt worden tot basisschrijfgerei.

(2) Individuele muziekinstrumenten behoren niet tot de onderwijsgebonden kosten. De school dient wel over een basispakket muziekinstrumenten te beschikken die het mogelijk maken om de eindtermen te bereiken.

KLEDING	Onderwijs - gebonden kosten	facultatieve kosten	leefkosten
turnkledij/sportkledij		X(4)	X(3)
turnpantoffels			X(3)
schooluniform		X(4)	
uniformschort		X(4)	
werkkledij (verfschort,...)			X(3)
zwemkledij			X(3)

(3) Turnkledij/sportkledij, turnpantoffels, werkkledij en zwemkledij zijn in principe onderwijsgebonden kosten omdat ze noodzakelijk zijn om de OD/ET na te streven/te bereiken. Toch vindt de Vlor dat deze niet uit de werkingsmiddelen van een school geput moeten worden. De leerlingen gebruiken deze kleding immers ook buiten de school. M.a.w. deze kleding is deels onderwijsgebonden maar deels ook te beschouwen als een leefkost.

(4) Indien de school ervoor opteert om specifieke kledij of een uniform te verplichten, moeten deze uitgaven worden opgenomen in de bijdrageregeling. Het verplichten van specifieke kledij mag echter nooit een uitsluitingsmechanisme zijn. Dit houdt meteen in dat hiervoor specifieke oplossingen moeten worden voorzien.

VERVOER en ZWEMMEN	Onderwijs - gebonden kosten	facultatieve kosten	leefkosten
zwemmen	X(5)		
vervoer van en naar zwembad	X(6)		
vervoer voor buitenschoolse activiteiten tijdens de schooluren	X(7)		
vervoer van en naar school		X(8)	

(5) De vijftien gratis zwembeurten zoals ze nu voorzien zijn, volstaan wellicht niet om de eindtermen te bereiken. De Vlor vindt dat deskundigen ter zake ernstig moeten onderzoeken hoeveel het aantal zwembeurten werkelijk moet bedragen om het in de eindtermen beoogde niveau van zwemvaardigheid te bereiken.

(6) Kosten voor het schoolzwemmen kunnen sterk verschillen. De toegangsprijs voor het zwembad, maar vooral de afstand tussen school en zwembad en dus de kost voor het vervoer zijn hier bepalende factoren.

Deze vervoerskosten zijn inherent verbonden aan het organiseren van het schoolzwemmen en moeten dus opgenomen worden in de subsidiëring. Voor de oplossing hiervoor wordt uitgekeken naar het op stapel staande decreet over het leerlingenvervoer.

Versillen in de effectieve kost van het schoolzwemmen kunnen eventueel opgevangen worden door de werkelijke kosten te vergoeden op basis van de ingediende facturen.

(7) Deze activiteiten veroorzaken een onderwijsgebonden kost voor zover ze noodzakelijk zijn om de OD/ET op een pedagogisch verantwoorde wijze te realiseren.

(8) Het vervoer van en naar de school of het zogenaamde leerlingenvervoer beschouwt de Vlor niet als een onderwijsgebonden kost. Toch is het duidelijk dat omwille van de vrije keuze

er noodzaak bestaat aan leerlingenvervoer. Misschien kan via het decreet leerlingenvervoer gratis leerlingenvervoer mogelijk worden voor iedereen die er behoefte aan heeft.

Het STOP-principe zoals het in de beleidsnota van de Minister van Onderwijs en Vorming is opgenomen, wordt onderschreven.

ACTIVITEITEN BUITEN DE SCHOOL TIJDENS DE SCHOOLUREN		Onderwijs- gebonden kosten	facultatieve kosten	leefkosten
studiebezoeken	Al dan niet aangeboden in meerdaagse extra- murosactiviteiten	X(9)		
culturele activiteiten				
sportactiviteiten				
schoolreizen			X(10)	

(9) Voor zover deze activiteiten noodzakelijk zijn om de OD/ET op een pedagogisch verantwoorde wijze te realiseren. De noodzaak en de mogelijkheden worden sterk bepaald door de lokale situatie. De school moet daar gepast op kunnen inspelen. Een uniforme regeling uitwerken is daarom niet aangewezen. Het ter beschikking stellen van een forfaitair bedrag per leerling zou de school wel in staat stellen een aantal van deze activiteiten gratis aan te bieden. Extra middelen zijn dus nodig.

(10) De klassieke schoolreizen worden niet aanzien als noodzakelijke activiteiten om de OD/ET te bereiken. Als ze toch georganiseerd worden, moeten, in functie van het creëren van gelijke kansen, de scholen er wel op toezien dat ALLE kinderen kunnen participeren. Een deontologische code moet ervoor zorgen dat de kosten voor dergelijke activiteiten binnen redelijke perken blijven. Voor gezinnen die het financieel moeilijker hebben, moeten oplossingen worden gezocht, zodat het uitsluitingsmechanisme ook hier niet speelt.

Lokaal overleg hierover is aangewezen.

VOEDING	Onderwijs- gebonden kosten	facultatieve kosten	leefkosten
warme maaltijden			X(11)
warme dranken (soep,...)			X(11)
koude maaltijden (broodjes,...)			X(11)
frisdranken			X(11)

(11) Kinderen hebben ook buiten de school behoefte aan voeding. Er moet door de school wel gratis drinkbaar water worden aangeboden.

De Vlor merkt op dat voeding toch een noodzakelijke basisbehoefte is om in goede omstandigheden op school te kunnen functioneren. De realiteit toont echter aan dat dit voor sommige kinderen een probleem is. De aanpak van dit maatschappelijke probleem kan niet eenzijdig naar de school worden doorgeschoven. In ieder geval kunnen hier geen 'onderwijs'middelen aan worden besteed. Via Welzijn kan wel naar oplossingen worden gezocht. Bestaande goede praktijkvoorbeelden kunnen inspirerend werken.

REGELMATIG TERUGKERENDE BUITENSCHOOLSE KOSTEN	Onderwijs- gebonden kosten	facultatieve kosten	leefkosten
voor- en naschoolse opvang		X(12)	
middagverblijf		X(12)	
studie buiten de schooltijd (middag, avond,...)		X(13)	
extra lessen buiten de schooluren (bv. Frans, dactylo,...)		X(14)	
inhaallessen	X(15)		
buitenschoolse therapieën (logo, kine, revalidatiecentra,...)			X(16)
sport na schooluren (organisatie door school)		X(17)	

(12) Soms hebben ouders niet de keuze om hun kind al dan niet naar de opvang te sturen. Die keuze wordt immers wel eens opgedrongen door de realiteit waarin sommige kinderen en hun ouders leven. Het samen uit werken gaan van de ouders kan een economische noodzaak zijn. Dat is het zeker voor het eenoudergezin. Ook bieden de woonomstandigheden niet altijd het nodige comfort om kinderen optimaal op te vangen en dient de voor- en naschoolse opvang, maar ook de middagopvang hiervoor als oplossing. De vraag moet daarom zeker gesteld om deze nieuwe maatschappelijke realiteit beleidsmatig in een breder kader te plaatsen en met andere sectoren te zoeken naar betaalbare oplossingen. In afwachting hiervan pleit de Vlor voor een zo democratisch mogelijke regeling.

Soms is er ook gewoon te weinig tijd 's middags om de afstand tussen school en thuis te overbruggen.

(13) Dit behoort tot de autonomie van de lokale school.

(14) Extra lessen buiten de schooluren kunnen enkel ingericht worden als ze een volstrekt vrijblijvend karakter hebben. Dat houdt ook in dat er in de klas niet wordt op verder gebouwd. Dan zou het een ingebouwd uitsluitingsmechanisme worden.

(15) M.b.t. inhaallessen vindt de Vlor dat kinderen, in het kader van het GOK- en zorgbeleid, de nodige ondersteuning moeten krijgen tijdens de reguliere lestijden. In uitspraken van de Commissie Zorgvuldig Bestuur wordt trouwens uitdrukkelijk gesteld dat hiervoor geen kosten mogen worden aangerekend. Dit veronderstelt wel dat elke school over voldoende middelen moet kunnen beschikken om het zorgbeleid kwalitatief uit te bouwen. Ook in functie van meer inclusief onderwijs en bij de uitbouw van een zorgcontinuüm zal de overheid hier blijvende aandacht voor moeten hebben. Bij de uitwerking van een nieuwe financiering voor het basisonderwijs zullen zowel schoolkenmerken als leerlingkenmerken in rekening moeten worden gebracht om elke school in staat te stellen om een degelijk zorgbeleid te voeren.

(16) Elke school heeft de opdracht om via hun GOK- en zorgbeleid de nodige ondersteuning te bieden aan alle kinderen die er nood aan hebben. Toch zijn er bepaalde problematieken waarvoor de competenties van het huidige personeelsbestand niet toereikend zijn. Zo consulteren ouders voor hardnekkige uitspraakproblemen een logopedist, met terugbetaling door het RIZIV. De Vlor is er zich van bewust dat daarnaast nog meer kinderen uit het gewoon onderwijs regelmatige gebruikers zijn van tussenkomsten door allerlei therapeuten

en dit niet altijd tegen terugbetaaltarief. Bovendien ontstaat er een schemerzone als scholen nauw gaan samenwerken met externe therapeuten.

(17) Sport is uiteraard belangrijk in de ontwikkeling van kinderen. Maar naast de lessen lichamelijke opvoeding zou de Minister van Sport, in samenspraak met de sportfederaties, moeten onderzoeken hoe op het lokale vlak kinderen en jongeren kunnen gestimuleerd worden tot het meer gaan sporten. Men moet deze keuze maken ofwel de scholen meer middelen ter beschikking stellen om dit uit te bouwen binnen de schooluren, hetgeen dan weer consequenties heeft m.b.t. het aantrekken van gekwalificeerd personeel, maar ook op vlak van infrastructuur.

ANDERE EENMALIGE UITGAVEN OF KOSTEN	Onderwijs - gebonden kosten	facultatieve kosten	leefkosten
SCHOOLGEBONDEN			
financiële steunacties		X(13)	
allerhande verkopen		X(13)	
schoolevenementen (bv. schoolfeest)		X(13)	
KLASGEBONDEN			
klasfoto's		X(13)	
cadeautjes (Kerstmis, verjaardag,...)		X(13)	
Vakantieboeken		X(13)	
Nieuwjaarsbrieven		X(13)	
tijdschriften niet gebruikt in de klas		X(13)	

(13) Deze uitgaven hebben geen verplichtend karakter en zijn absoluut niet gerelateerd aan de OD/ET. De sociale beïnvloeding is hier echter een bepalende factor. Ouders voelen zich vaak toch verplicht om aan schoolacties te participeren. Ook kinderen wensen erbij te horen en stimuleren hun ouders tot het aankopen van een klasfoto, vakantieboek...

Scholen en leerkrachten moeten zich bewust zijn van dit mechanisme en er op een passende wijze op inspelen. Door de invoering van de bijdrageregeling en de sensibilisering door allerlei organisaties groeit er alleszins een bewustwording.

Blijvende sensibilisering en het ontwikkelen van de visievorming blijven echter noodzakelijk. Dit moet leiden tot een actief beleid op schoolniveau. Het uitgangspunt daarbij is de vraag wat werkelijk nodig is om goed(koop) onderwijs te organiseren.